

AES Forskardag 2023

Styrningslöshet i en värld av styrning – sociala medier i skolan

Steffi Siegert fil.dr, Linnéuniversitetet

AGENDA

- Vad handlar projektet om?
- Kort om teoretiska utgångspunkter
- Vad är det empiriska underlaget?
- Sociala medier och arbetsmiljö
- Ledning och styrning av sociala medier i skolan
- Förslag på vägar framåt

Syftet

Hållbar digital arbetsmiljö i skolan

Syftet med projektet

- Undersöka hur styrning och ledarskap kan utformas för att tillvarata nyttan hos sociala medier och samtidigt skapa en hållbar digital arbetsmiljö för medarbetare och chefer i skolan
 - Delsyfte: **utveckla kunskap** kring och **förbättra** den digitala arbetsmiljön i skolan med fokus på sociala medier, **förändra** genom förslag och återkoppling

Teoretiska utgångspunkter

Gränser och teknikens egenskaper

Arbetslivets gränser och gränsdragningsarbete

- Skapande, underhåll och förändring av gränser är konstant och förändras över tid
 - Gränssättning (avgränsar ett område från ett annat)
 - Gränsövergång (rör sig från det ena området till det andra)
- Tre distinkta kategorier: mentala, fysiska (tid och rum) och beteende
- Beroende på människors beteende och preferenser, betraktar forskning dem som antingen integrerare och/eller segmenterare
- Teknologi, speciellt sociala medier, utmanar gränser eftersom de är utvecklade för kommunikation och överbryggandet av distans

Sociala mediers egenskaper

ASSOCIERING

Tydlig och nära koppling mellan

- Anställd och organisation
- Anställd och kollegor
- Anställd och information

SYNLIGHET

Tid blir synlig i form av tidsangivelser och notifikationer

Sociala medier sker även utanför arbetstid samtidigt som jobbet finns på olika plattformar

Förväntan på väldigt korta svarstider

FORTLEVANDE

”Online evighet”

Allt som publiceras online finns för alltid (screenshots, data crawlers, etc.)

Det finns ingen möjlighet att återuppfinna sig själv inför nya jobb eller sociala sammanhang

Det empiriska underlaget

71 intervjuer, 27 enkätsvar

Empirisk material

- Lärare, rektorer och skolchefer
 - 53 intervjuer
 - 27 enkäter
- Policyskapande nivå
 - 12 intervjuer
- Informations- och kommunikationsteknologi (IKT)
 - 6 intervjuer

Sociala medier och arbetsmiljö

Vad menar vi?

SOCIALA MEDIER OCH ARBETE

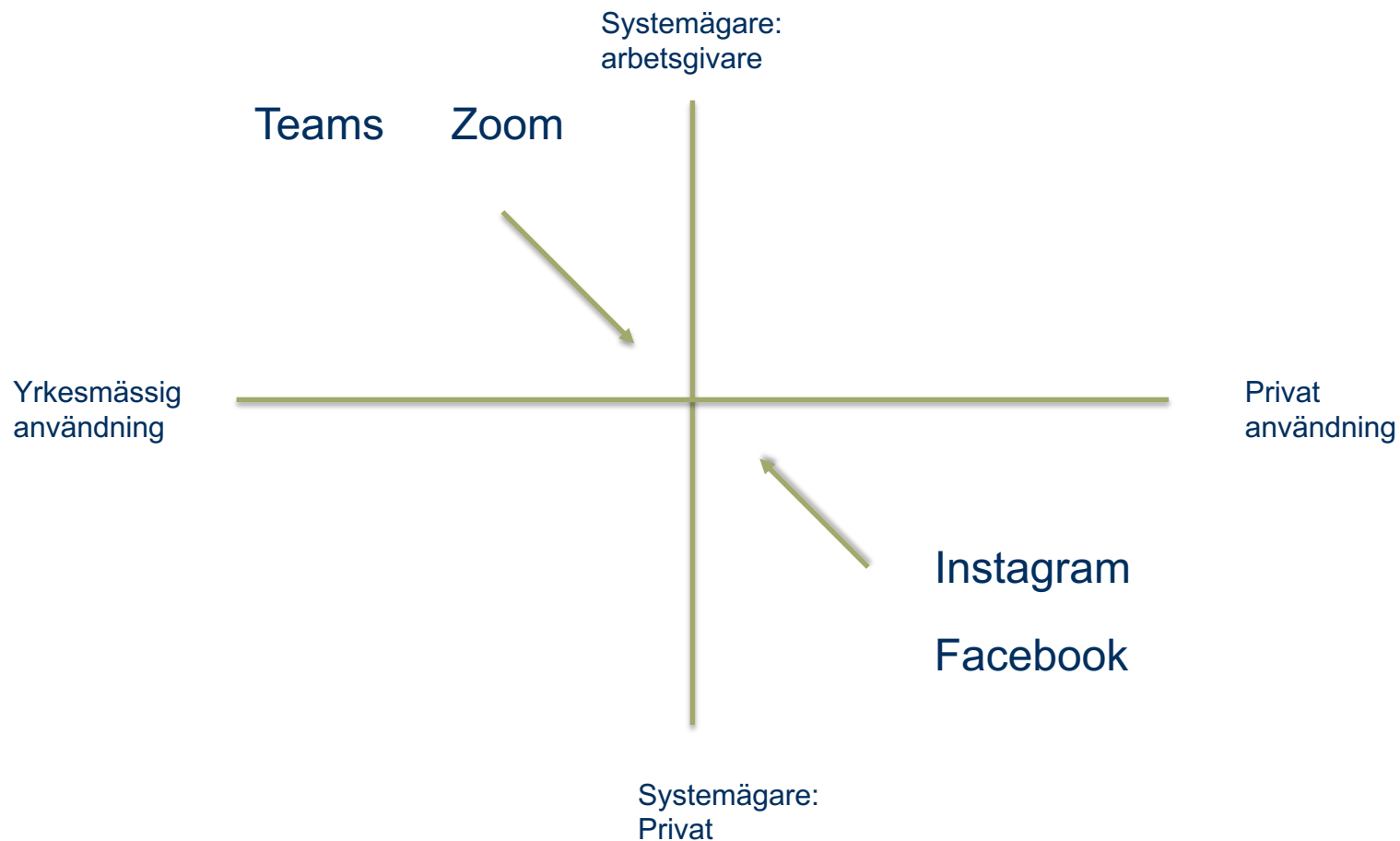
PERSPEKTIV INDIVID

- Individen har privata sociala medier för kontakt med familj/vänner, hobbies, tidsfördriv
- Växande grupp som hittar sitt professionella nätverk
- Kunskapsutveckling som sker utanför organisationen
- Skydd av yttrandefrihet, personens integritet, privatliv

PERSPEKTIV ORGANISATION

- Organisationen ser möjligheter till
 - Marknadsföring
 - Kundkontakter
 - Varumärkesskydd
 - Krisledning
- Men, organisationer har också åsikter om deras anställdas engagemang på sociala medier

Sociala medier, styrning och arbetsmiljö

MAGISTER NORDSTRÖM

“Problemet med gränslöshet är att det finns en risk även när det är kul. Det är så himla roligt att jobba, och man fortsätter, och man finner stor tillfredsställelse. Det är väldigt positivt. Men det innebär stora risker, och det är precis därför vi har regler och rutiner. Alltså hjälp för oss människor i ett samhälle som är ganska komplicerat, där vi har ganska mycket krav, där behöver vi strukturer, rutiner och system för att se till att vi bevakar; så att vi inte hamnar i situationer där vi arbetar alldeles för mycket, och där det till slut - om vi har riktigt otur - kan hamna i... att man helt enkelt blir sjuk av sitt arbete.”

(Respondent Arbetsmiljöverket)

“Vi ska göra det [prata om sociala medier], men det kan också uppfattas som känsligt att jag går in [...] Det får inte uppfattas som att jag lägger censur på någon.”
(Rektor 1)

“De [elever], gör ofta grupper på Snapchat för klassen där vi inte har insyn. Oftast används de alldeles rimligt. [...] Men ibland har det en förmåga att spåra ur [...] Det sker ganska grova kränkningar. Då gäller det att fånga upp det. Och där är det ett otroligt gränsland. För att 'Nej, det är inte skoltid. Så det är inte vårt ansvar'. Men de har gjort det i klasskonstellationen som är skolans. [...] Så det brukar hamna i vårt knä hur vi än vänder och vrider på oss. Det spiller liksom över.”

(Lärare 2)

Ledning och styrning av sociala medier i skolan

- Olika problembilder mellan lärare och de med ledningsansvar
- Graden av styrning varierar mellan olika huvudmän och inom/ mellan olika skolverksamheter
- "Sociala medier" är mångtydigt, men också svårstyrt. Både nya och befintliga plattformar blir mer interaktiva
- Initiativ till att styra arbetsmiljön är i allt väsentligt fortsatt inriktad på fysisk miljö
- Styrningsbehov tenderar att öka när organisationer möter osäkerheter, i fallet med sociala medier lämnas oftast dessa därhän

Ledning och styrning av sociala medier i skolan

- Användandet av sociala medier i skolan har stora utmaningar:
 - Hur skyddas elevernas och lärarnas **integritet**?
 - Hur hanteras **utanförskap** om någon inte får vara med?
 - Mängden av olika plattformar gör det **svårstyrt**
 - Hur vet en lärare vad som är **lämpligt**?
 - Vad händer med **likabehandlingskravet** om vissa lärare är tillgängliga dygnet runt och andra inte?
 - Vem tar ansvar för lärarnas **digitala arbetsmiljö**?

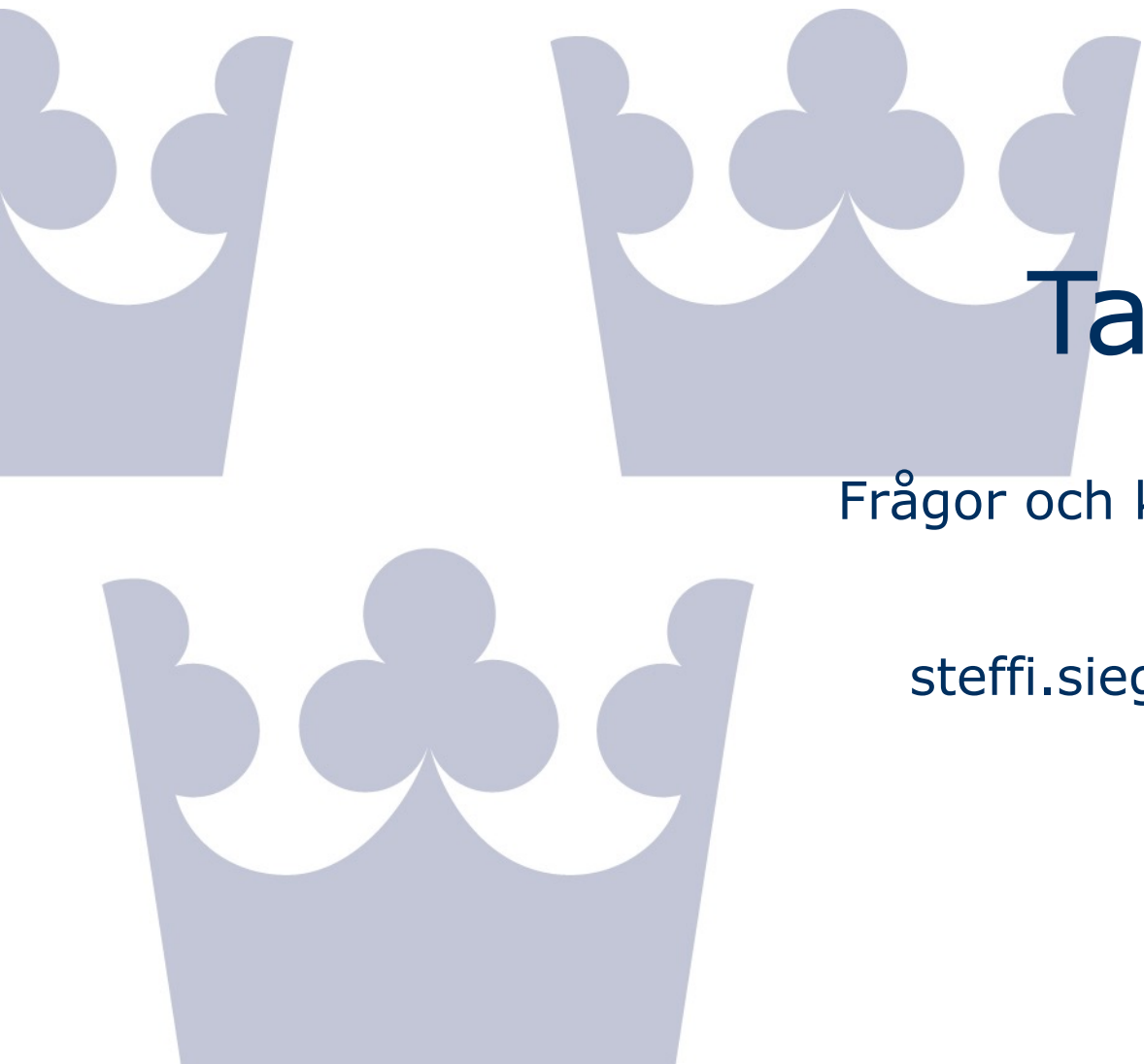
Vägen framåt

Några förslag

Mot en bättre digital arbetsmiljö

- **Sociala medier bjuder in till gränslöshet. Om vi vill ha gränser måste vi medvetet arbeta för detta**
 - Tydliga riktlinjer kring vad som är arbete och fritid
 - Vägledning kring förväntan på att vara tillgänglig digitalt
 - Behövs en öppen diskussion "Hur vill vi ha det?"
 - Tydlig konsekvensanalys av olika förhållningssätt till digital närvaro
 - Kring sociala medier i skolan finns en oväntad styrningslöshet

Tack!

Frågor och kommentarer?

steffi.siegert@lnu.se